

هه‌وه‌ د‌د‌م‌ ل‌م‌ و‌ت‌ار‌دا‌ ک‌م‌ک‌ با‌سی‌ جو‌بران‌ خ‌ل‌یل‌ و‌ ئ‌و‌ د‌ق‌

ج‌وا‌ن‌ی‌ ب‌ک‌م‌.

کسکی فری بهر

جوبران خلیل جوبران له ۱۸۸۳ کال له ناوچه یې بشپړی دی له هره می چای لوبنان له خزانې کی ماری نی مېسیحی له دایک بوو و له ۱۹۳۱ کال له امریکا کی چی دوا ییکردوو. نو له یېک کاتدا شاعیر و نووسر و نیگارکشی و چالاکوانی مېدنی و سیاسیش بوو. له ه مانکاتیشدا یې یېکک له نووسر د یار کانی «نډی تاوارگ» یان وکو ځرې بېکان د «ن» ادب المهجر» داد نرت. جگ له وېش رڼی کی بېرچاوی ه بوو له پېڅستن و مډرنکردنی شاعر و چیر کی ځرې بی. له بواړی چیرک نووسینیشدا رڼی کی بېرچاوی ه بوو، بېش کی زړی کار کانی شی له خړاوادا زړ بېاو، بې تایب تی چیر کی «پېغې مېر» ک له ۱۹۲۳ کال دا بې ټینگلزی نووسیوی تی، یېکک له کار ناسراو و جوان کانی. جگ له ک مېک بېره می جوانی تر، ک هره موویان چ له ووی ناوېک و شواز و زړ جوان.

یېک کی تر له کار جوان کانی پېڅشان کی نډی بی زړ جوان بې ناوی «مسیقا»، له رڼی نېم پېڅشان و نووسر ه ویداو بې شواز کی نېجگار بېر و جوان، و سفی مسیقا بکات و کاریگر یې گور کانی بې سرمان و د ربخات، له ردا ه و د د م پوخت یېک له و بې چوونانی بخ مېو.

مسیقا

و کو پېڅتریش وتم، جوبران خلیل جوبران نېم نووسین دی له ۱۹۰۵ کال دا بې اوکړد ت و تیدا باسی چې ندین لای نی جوان و گرنگی مسیقا دکات. له ه مانکاتیشدا باسی پېو ندی مسیقا بې ژبانی مر ف و دکات چ له کاتی خیدا یان ناخیدا، ج نګ و ناشتیدا، کاروان و س ف ردا. هروها گرنگی مسیقا بې بېڅینی ئارامی د روونی بې مر ف.

زمانی ناخی مر ف

جوبران د ت: بې مسیقا زمانی د روون، ئاواز کانی نېم نېم سیم سازگاران ک ژبې کانی سز د بزو نن. نو ئ نگوست ناسکان ک له د رگای ه ستان کان د د و یاد بېدار د ک ن و.

– مسیقا نو نغم ناسکان یې ک ه م یاد و ری سات کانی خ م و پېژار و ه م سات کانی س فا و شادی ل س ر پې کانی خ یا زیندو د ک ن و. ل ۴۰

مرځۍ کا ندا. شاعیرۍ کی فارسیش شتۍ کی وځۍ های لۍ بارۍ و ټوۍ: مۍ سیکا
پۍ ریډۍ ک بوو لۍ ئاسمانی خواوندۍ کا ندا عاشقی مرځۍ ځۍ ک بوو لۍ و
بۍ ندا ییۍ و ټوۍ بارۍ و لای مرځۍ ځۍ دا بۍ زی. حۍ کیمۍ کی هیندیش و ټوۍ یۍ تی:
شیرینی ئاوازۍ کان ئومۍ دم بۍ ئۍ بدۍ یۍ تۍ کی جوان، قایم دۍ کۍ ن. ل 43

لای یۍ نانی و رۍ مانییۍ کانیش، مۍ سیکا خواوۍ ندۍ کی بۍ توانا بوو،
کۍ مۍ ټوۍ ک پۍ یکۍ ری گۍ ورۍ یان بۍ دروست کرد. ئۍ و پۍ یکۍ رانۍ ی نیشانۍ ی
مۍ زنیان، هۍ روۍ ها قوربانیکۍ ی شکۍ دار، کۍ تیایاندا جوانترین
قوربانییۍ کانی خۍ یان پۍ شکۍ ش کردوۍ و بۍ بۍ نخۍ شترین بخوورد
عۍ تراویان کردوون، ئۍ و خواوۍ ندۍ یان ناو نابوو « ئۍ پۍ لۍ » ل 43

لۍ ئۍ فسانۍ یۍ نانیۍ کانیشدا هاتووۍ، کۍ نۍ غمۍ ی ژۍ یۍ کانی ئۍ رفییۍ سی
مۍ سیکا ژۍ ن، دۍ ی گیانۍ و رانیشی بزواندووۍ، بۍ یۍ گیانۍ و ټوۍ رۍ
دۍ ندۍ کان و رووۍ کۍ کان دوی کۍ و ټوون، گوۍ ټوۍ کان ملیان بۍ
درۍ ژ کردووۍ و لۍ دارۍ کان بۍ سۍ ریدا نوشتاوۍ نۍ ټوۍ و داروۍ بۍ ردیش
جووۍ ټاون و لۍ تاودا پارچۍ پارچۍ بوون. ل 44

مۍ سیکا و جۍ نگ

دواتر باسی پۍ یوۍ ندیی نۍ وان جۍ نگ و مۍ سیکا دۍ کات، هۍ روۍ ها ئۍ و
کاریگۍ رییانۍ دۍ خاتۍ ټوۍ و کۍ مۍ سیکا هۍ یۍ تی بۍ سۍ ر سۍ ربازۍ کانۍ و ټوۍ.

مۍ سیکا پۍ ش سۍ ربازۍ کان دۍ کۍ و ټت بۍ جۍ نگ و ورۍ یان تازۍ
دۍ کاتۍ و ټوۍ بۍ خۍ بات گوۍ و تینیان دۍ داتۍ. و ټوۍ کو هۍ زی کۍ شکردنیش
کۍ یان دۍ کاتۍ و ټوۍ یۍ کۍ یزبان دۍ کات. ئۍ و مۍ سیکا کۍ و ټوۍ کو
سۍ رکردۍ یۍ کی مۍ زن پۍ شیان دۍ کۍ و ټت و هۍ زۍ کی بۍ و ټنۍ بۍ جۍ ستۍ
لاوازۍ کانیان دۍ بۍ خشۍ ت، گۍ و تینۍ ک کۍ خۍ شۍ ویستی سۍ رکۍ و تن لۍ
دۍ نیاندا بۍ دار دۍ کاتۍ و ټوۍ. ئۍ وانیش بۍ و ټوۍ بۍ سۍ ر برسۍ تی و تینوۍ تی
و شۍ کۍ تی زاۍ دۍ بن و بۍ هۍ موو هۍ زی جۍ ستۍ یانۍ و ټوۍ بۍ رگری دۍ کۍ ن و
شوۍ ن پۍ ی مۍ رگ هۍ دۍ گرن. بۍ مجۍ رۍ مرځۍ ځۍ پیرۍ زترین شتی ئۍ م
گۍ ردوونۍ، بۍ بۍ اوکړدنۍ و ټوۍ خراپۍ کانی گۍ ردوون بۍ کار دۍ هۍ ندۍ ت. ل 47

ئۍ و دۍ رۍ ی کۍ تایی زۍ ر جوان مۍ بۍ ستۍ کۍ ی پۍ کاوۍ، لۍ لایۍ ک مۍ سیکا
پیرۍ زترین شتی مرځۍ ځۍ، کۍ چی لۍ خراپترین بۍ رهۍ می مرځۍ ځۍ فدا
بۍ کاریدۍ هۍ ندۍ ت کۍ ئۍ ویش جۍ نگ و شۍ ټوۍ نگۍ زیډۍ.

مۍ سیکا و شوان

ناتوانین شوانکاری تۍ نها و ټوۍ کو کارۍ کی ئاسایی سۍ یری بکۍ ین، چونکۍ

زرجار له رځگي شمشاي شوانه کانه و کومم ګک ئاوازي زرجار جوانمان
 گو له بوو ک مسيقاژني مزنیش نه يتوانيوو ئو ئاوازه
 دابنه ت. هر به يه مسيقا و شوانکاريش په يو نديي کي رحيان
 په کوه يه، شمشايش ده بته ئو پرد ئفسوناويي ک به يه کتريان
 ده بته توه. جوبران خليلش هستي بهم حاته تايه ت کردوو و
 ده ت:

- مسيقا هاوهي شوانه له تنيايي کيدا، هاودم کي خشه ويسته،
 خامشي ده سامناک کان ده گته ت به باخ و به ستاني ئاودان، به
 ئاوازه غمگينه کاني، چه ي و سامناکيه کي له نه و ده بات و
 ئاسمانه کي په له هگري و جواني ده کات. ل 47

مسيقا و سه فر

حاته ت کي تر ک نووسه ر باسي له و ده کات، په يو نديي نه وان سه فر و
 مسيقا يه. ئم ه ميشه کاتک سه فر ر ک ده کين، حه ز ده کين گو مان
 له مسيقا به ت، له وکاته دا مسيقا دووري ر ګمان به ک م
 ده کاتوه و هاودم کي رحي باشي موسافيران ده به ت.

له مباره يوه جوبران ده ت:

_ مسيقا نه نو نديي ک ژاوهي موسافيران ده کات و له شه ک تيان ک م
 ده کاتوه و ر ګا دوور کان کورت ده کاتوه. وشتر کان تا گو يان له
 ده نګي سار وان نه به ت، له بياباندا ي ناکن، ئه ګر
 زه نګو کانيشان له مل نه کن، باري قورس ه نه ناګر.

خشي و مرگ

ته ور کي گرنگي تر ک نووسه ر تيشکي خسته ت سه ر، په يو نديي
 مسيقا يه به حاته تي خشي و ناخشي مره وه، چه ن له م دوو ساته
 ده به يه ک دا، مسيقا ده بته هاوهي کي
 نزیکي مره ف.

نووسه ر له مباره يوه ده ت:

_ پياو هاوسه ري ژياني هه ده بته ت و له ري هاوسه ر ګريه و
 ده روونيان يه ده ګر ت، بهم به نه يوه، خزم و کس ک ده بته و
 ده يکن به نه ګ و ګراني و مسيقاش ده کن به شايه ت به ئو
 په يو نديي خشه ويستيه. وکو ئوهي ر ژي زماوه ند، ده نګه کي
 سامناک به ت و خشي ئاوه ت بوو به ت، ده نګه ک ک خدا له

ئافرىدېكا نىدا بىر زىچادىگرىت، دىنگىك ژيانى خوتوو بىدار
دىكاتوو، تا بىكوتى رى و بىاوبىتوو و ووى زوى بىتوتىوو. ل 49

دواترىش لىبارى پىيوندى نىوان مىرگ و مىسقاوى دىت:

مىرگ وىكو دوا دىمىنى مىمانى ژيان، مىسقاكى غىمگىن دىبىستىن
و دىبىنىن چىن لى و ساتى ئازاراويدا، كى دىروونىك كى نارى ئىم
دونىا جوانى جىدھىت و لى دىريانى بىدىپىتدا مىللى دىكات، ئىو
ناوى بى تارمايى خىم پى دىكاتوو. ل 49

دوا قىس

بىدنىيالىق تىواوى نووسىنىكانى جوبران خىلىل جوبران گوزارشت لى
حىكمىت و ژىرىي و جوانى ئىدىكى بى دىكەن، ئىو قىسى لىبارى زىر
شتى و كىردوو لىوانى « هونىر، مىسقا، ئاينى، سىياسىت، مىرقى،
خىرھىتات و خىرئاوا، شىنىنگىزى، داگىركارى توركى عوسمانى، ئازار
و مىندىتىكانى گىلى لوبنان و خىرھىتات بىدىست ئىم داگىركارى
دىندىيىو. » كىمىك با بىتى تر.

لىرووى تىكىكى نووسىنىش، نووسىر ھىوئىدا و جوانترىن
لىھىمانكا تىشدا مىدىرىنترىن شىوازى نووسىن بىكاربھىنىت، ھىموو
ئىمانىش واىكردوو كى نووسىركى مىزنى جىھان لىدىرىچىت و
كاركانى بى زىرىبى زمانىكانى جىھانىش و بىرگىتى.

لىرىدا جىگى خىيىتى كى دىستخىشى لى كاك ئازاد بىكىن، بى
و بىرگىنى تىواوى كاركانى ئىم كى نووسىركى جىھان و ھىواى كارى
جوانترى بى دىخوازىن.

سارچاوى:

جوبران خىلىل جوبران. كىكارى عىربى و ئىنگلىزىيىكان. بىرگى
يىكىم. و بىرگىنى: ئازاد بىرزنجى. چاپى يىكىم. دىزگى رىشنىرى
جىمال عىرفان. سىلمانى . 2021